Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 11 август 1970 йил, сешанба ◆ № 186 (14.652). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

Бухоро областида. Ромитан районидаги Нариманов номли колхоз аъзолари бу йил 1402 гектар ерга чигит экиб, 3500 тонна «оқ олтин» йиғиб олиш учун курашмоқдалар. Шу мақсадда ғўза қатор ораларига ишлов бериш комплекс усулда олиб борилмоқда. Юқоридаги суратда колхознинг пешқадам бригада бошлиғи И. Турсунов, пастда эса (чапдан) 22. бригаданинг ҳисобчиси О. Ҳалимов, бригада бошлиғи О. Ҳусанов, бош агроном А. Мустафоев ўртоқларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотолари.

ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР!

Ҳосилга ҳосил қўшинг. Ғўза парваришини бўшаштирманг * *Суғориш билан культивация ўртасида узилишга йўл қўйманг* * Ғўза туплари шикастланмаслиги учун тракторларга ҳимоя тўсиғи ўрнатинг * «Шарбат» оқизишга алоҳида эътибор беринг. Шунда ҳар туп ғўзада кўпроқ гул ва кўсак ҳосил бўлади. Гул тезроқ кўсакка айланади, кўсаклар тўлишади * Ғўза парваришини ҳосил йиғим-теримига тайёргарлик кўриш билан бирга қўшиб олиб боринг.

СЎЗИМИЗ ҚАТЪИЙ

Янгиариқни Хоразмда карвонбоши район дейишади. Бу бежиз эмас. Янгиариқликлар ҳамиша карвоннинг олдида борадилар, янгилик байроқдори, яхши ишларнинг ташаббускори бўлиб майдонга чиқадилар, энг муҳими, доимо ўз сўзларининг устидан чиқадилар.

Биз юбилей йилида оширилган мажбурият олган янгиариқликлар ташаббусидан илҳомланиб, дастлабки режаларни қайта кўриб чиқдик. Резерв ва имкониятларни ҳисобга олиб, оширилган мажбурият қабул қилдик. Илгари 1036 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта етиштириш мўлжалланган эди. Эндиги маррамиз эса — 40 центнер. Ялпи ҳосилни 4144 тоннага етказамиз. Ўктам Ёқубов бошлиқ бригада ҳосилдорликни 50 центнерга, Ота Қутлимуродов, Рўзмат Машарипов бошлиқ бригадалар эса 45 центнерга етказиш мажбуриятини олдилар.

Мажбурият олиш қийин эмас. Гап — ваъдага вафо қилишда. Биз юксак аҳдимизга яраша ишлаб, сўзимизни амалий иш билан мустаҳкамламоқдамиз. Шу кунларда ғўзага ишлов бериш қизғин давом эттирилмоқда. Июль ойи ҳамма майдондаги ғўзага бир-бир ярим марта комплекс ишлов берилди. Ҳар гектар ерга қўшимча 5 тоннадан гўнг солинди, авжи паст ғўзаларга «шарбат» оқизилди. Қўшимча центнерлар ана шу озиқ, сифатли ишлов натижасида бунёд этилади. 30 июлгача ҳар туп ғўзада 8-10 тадан кўсак бор эди.

Ҳозир бутун куч ва техника дала ишларига сафарбар этилган. Бегона ўт батамом йўқотилди. Культивациялаш ўз вақтида ўтказилаётир, тупроқ майин ҳолда сақланяпти, ғўзага оби-тобида сув берилмоқда. Айниқса машина теримига ажратилган далаларда ғўза парвариши агротехника қоидалари асосида олиб борилаётир.

Колхозимиз азаматлари августни ҳосилга ҳосил қўшиш, ойи деб эълон қилдилар ва ғўза парваришини янада кучайтириб юбордилар.

А. ОЛИМОВ,
Хива районидаги Энгельс номли колхоз раиси.

СССР МАТЛУБОТ КООПЕРАЦИЯСИ ВАКИЛЛАРИНИНГ САККИЗИНЧИ СЪЕЗДИГА

Қадрли ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети матлубот кооперацияси вакиллари саккизинчи съезди делегатларини ва сизлар орқали Совет Иттифоқи матлубот жамиятларининг ҳамма аъзоларини қизғин табриклайдилар.

Совет кооператив ҳаракати В. И. Ленин номи билан чамбарчас боғланган. Қишлоқни социалистик тарзда тубдан ўзгартириш, социалистик кооператив савдосини ривожлантириш йўллари ва формаларини В. И. Ленин белгилаб берган эди. Совет ҳокимияти йилларида матлубот кооперацияси қудратли ижтимоий хўжалик ташкилотига айланди, ҳозир у ўз сафларида салкам 60 миллион кооператив аъзоларини бирлаштириб турибди.

Совет кооператорлари беш йилликни муддатидан олдин бажариш ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига қабул қилинган социалистик мажбуриятларни адо этиш учун, КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш, аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш, совет кишиларининг моддий ва маданий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлиқ қондириш юзасидан партия белгилаб берган вазифаларни амалга ошириш учун сабот билан курашмоқдалар.

Совет Иттифоқи матлубот кооперацияси тинчлик, социал тараққиёт, демократия учун, капиталистик монополияларга қарши курашда жаҳон прогрессив кооператорларининг бирлиги учун актив ҳаракат қилмоқда. У социалистик мамлакатларнинг, Осиё, Африка ва Латин Америкаси давлатларининг кооператив ташкилотлари билан, шунингдек бошқа мамлакатларнинг кооперативлари билан ҳар томонлама ҳамкорликни мустаҳкамлаш йўлини тутмоқда.

Коммунистик қурилиш вазифалари, колхоз ва совхозлар экономикасини юксалтириш, қишлоқ аҳолисининг моддий фаровонлигини ва маданиятини муттасил ошириш совет кооператорлари олдига янги, тағин ҳам юксак талаблар қўяди. Матлубот кооперацияси ходимлари савдо-сотиқни ҳар томонлама ривожлантиришлари ва такомиллаштиришлари, унинг маданиятини оширишлари, аҳолига хизмат кўрсатишдаги камчиликларни қатъиян тугатишлари лозим. Улар қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари турмушини тубдан ўзгартиришда муҳим роль ўйнайдиган умумий овқатланишни ва нонни новвойхоналарда ёпишни янада ривожлантиришни таъминлаш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилишни кенгайтириш, шаҳарларга ва саноат марказларига юқори сифатли маҳсулот етказиб берилиши учун ўз ташкилотларининг масъулиятини оширишлари зарур.

Совет кооператорларининг бурчи — КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисидаги қарорларини амалга оширишга ҳар томонлама ёрдам беришдан, қишлоқларни ободонлаштириш, қишлоқ меҳнаткашларининг турмушини яхшилаш вазифаларини ҳал этишда актив қатнашишдан, бинокорлик материаллари ва рўзғор буюмларини савдо қилишни ривожлантиришдан иборат.

Бошқарув аппаратини янада такомиллаштириш ва арзонлаштириш, кооперативлар ва матлубот союзлари хўжалик фаолиятининг самарадорлигини ошириш — матлубот кооперациясининг вазифаларидан биридир. Совет кооператорларининг бурчи шундан иборатки, улар социалистик мулкни ҳар томонлама кўпайтиришлари ва асрашлари, тежамкор бўлишлари ва моддий бойликлар ҳамда жамоат маблағларини тежаб-тергаб ишлатишлари, кооператив кадрларини камчиликларга ва хўжасизликка муросасиз бўлиш, давлат интизомига қаттиқ риоя қилиш, топширилган иш учун, планлар ва топшириқларни бажариш учун юксак масъулият руҳида қунт билан тарбиялашлари керак. Кооперативларда демократияни бундан буён ҳам ривожлантириш, пайчиларнинг кенг оммасини хўжаликни бошқаришга, кооператив корхоналар ва ташкилотлар ишини контроль қилишга жалб этиш лозим.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, ССР Иттифоқи Министрлар Совети комил ишонч билан айтадиларки, матлубот кооперациясининг ходимлари ўз олдиларига қўйилган вазифаларни бажариш учун тағин ҳам зўр ғайрат ва ижодий ташаббускорлик билан курашадилар, мамлакатимизда коммунистик қурилиш ишига муносиб ҳисса қўшадилар.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | **СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** | **ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

СОВЕТ КООПЕРАТОРЛАРИНИНГ VIII СЪЕЗДИ

10 августда Катта Кремль саройида СССР матлубот кооперацияси вакилларининг VIII съезди очилди. Съездда салкам 1600 делегат қатнашмоқда. 48 чет мамлакат кооператив ташкилотлари ва икки халқаро кооператив ташкилотларининг вакиллари қатнашмоқда.

Съезд президиумида **А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, Ф. Д. Кулаков** ўртоқлар, СССР министрлари, матлубот кооперациясининг илғор ходимлари ўтиришибди.

Съезд қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини якдиллик билан фахрий президиумга сайладилар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг СССР матлубот кооперацияси вакилларининг VIII съездига табрикномасини ўқиб эшиттирди. Зал табрикномани қизғин қарсаклар билан кутиб олди.

Центросоюз правлениесининг раиси А. П. Климов Центросоюз правлениесининг ҳисобот докладини қилди ва СССР матлубот кооперациясини янада ривожлантириш вазифалари тўғрисида гапирди. (ТАСС).

СИРДАРЁ ГРЭСИ ҚУРИЛИШИДА

«Ўзбекгидроэнергострой» тресты ихтисослаштирилган ишлар бошқармаси республика қурилишларида минглаб тонна металл конструкцияларни, юз минглаб куб метр йиғма темир-бетонни монтаж қилди. Бу коллектив Ўзбекистон энергетика қурувчилари орасида биринчи бўлиб барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича беш йиллик планни бажарди. Монтажчилар илғор методларни қўлланиб, Тошкентни сув, энергия, иссиқлик билан таъминлаш билан боғлиқ бўлган бир қанча муҳим объектларни ишга туширишни тезлаштирдилар.

Ҳозир бошқарма Ўзбекистондаги энг йирик Сирдарё ГРЭСи мураккаб каркасларини қуриш ишларини жадал суръатлар билан олиб бормоқда. Бу ерда бир ярим йил ичида 4,5 минг тоннадан ортиқ металл конструкцияларни йиғиш керак бўлади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

О. МАҲМУДОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика маданиятини ривожлантиришда кўп йиллик самарали хизматлари учун меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Орзи Маҳмудовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг Ўринбосари
А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.
1970 йил, 10 август.
Тошкент шаҳри.

1971 ЙИЛ ҲИСОБИГА

ШАҲРИСАБЗ, (ЎзТАГ). Ўзбекистонда энг кекса Шаҳрисабз «Ҳужум» бадиий гилам тўқиш фабрикасининг бир ярим минг кишилик коллективи бугун беш йиллик пландан ташқари дастлабки гилам буюмлари ва «Совға» дўппиларини жўнатди. Фабриканинг илғор ишчиларидан Муза Бухариева, Зулфия Қодирова, Ҳалима Зиёдова ва бошқалар кунлик смена топшириқларини бир ярим-икки баравардан зиёд ошириб бажармоқдалар.

Шаҳрисабзлик чеварлар КПСС-нинг навбатдаги XXIV съезди шарафига беш йиллик охирига қадар савдо шохобчаларига ва чет элларга сотиш учун қўшимча равишда 15 минг квадрат метр гилам буюмлари ва 10 минг дона чиройли миллий бош кийим етказиб беришга аҳд қилдилар.

САБЗАВОТ КАРВОНИ

«Правда» колхози сабзавоткорлари ҳар йили пойтахт меҳнаткашларига кўплаб картошка, карам, помидор, сабзи, пиёз ва бошқа турдаги маҳсулотлар етказиб берадилар. Колхозчи-деҳқонлар бу йил 483 гектар ерда мўл ҳосил етиштирдилар ва эртаги экинлар ҳосилини шаҳарлик дўстларига армуғон этмоқдалар. Шаҳарликлар «Правда»чилардан шу кунгача салкам 700 тонна карам, 100 тоннадан зиёд помидор, 217 тонна бодринг олди.

Эртаги картошкадан 441 тонна ҳосил олинди. Н. Валиев бошлиқ бригада аъзолари 255 тонна маҳсулот тайёрлаб, пешқадамлик қилмоқдалар. Т. Утанов, Р. Нишонов бошлиқ звеноларда сабзавотдан айниқса юқори ҳосил етиштирилди. Бригада аъзолари эртаги экинлар ҳосили биланоқ йиллик планни бажарай деб қолдилар.

Сабзавоткорлар кечки экинлар парваришини кучайтирмоқдалар.

— Бу йил ҳосил кутилганидан зиёд бўлди, — дейди бригада бошлиғи М. Олимжонов, — биз ҳозирдаёқ давлатга 273 тонна маҳсулот етказиб бердик. Бу пландагидан 10 тонна кўп. Лекин ҳали маҳсулотнинг бир қисми пайкалда турибди. Уни тезроқ саранжом-саришталаб олишимиз керак. Бутун кучни шу мақсад йўлига сафарбар этганмиз.

Колхоз сабзавоткорлари, боғбонлари янгиариқлик пахтакорларнинг Мурожаатини муҳокама қилиб, ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар. Улар шаҳарлик биродарларига пландан ташқари 300 тонна сабзавот маҳсулотлари, 100 тонна картошка ва 100 тонна мева армуғон этадилар. Оржоникидзе районидаги «Правда» колхозидан сабзавот маҳсулотлари, картошка ва мева-чева ортилган машиналар карвони тайёрлов пунктлари ва шаҳар томон узлуксиз қатнаб турибди.

А. ФОЗИЛОВ.

МАДАДКОРМИЗ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

◆ ◆

Корхонамизнинг 22-цехига Тошкент тракторсозлик заводида тайёрланган «Т-28-Х4» маркали тракторлар кириб, иккинчи ёқдан улар «зангори кема» қиёфасида чиқиб кетишади. Заводимиз ишчилари бу цехни шунинг учун ҳам «Бош конвейер» деб аташади.

Пахта териш машиналари йиғиладиган корпус ўртасидан ҳаракатланиб турувчи йўл ўтган бўлиб, унда пахта териш учун мослаштирилаётган тракторлар турна қатор навбат кутиб туришади. Бу — биз бажараётган катта юмушнинг ибтидосидир. Шундан кейинги жараёнларда узун «хартум»ли вазмин ҳаракат қилувчи цех кўтарма кранлари ускуна ва аппаратларни кўтариб, йиғувчи-слесарларга етказиб туради.

Йиғув цехимиз асосан икки қисмдан иборат. Кичкина конвейерда «Ўзбекистон» пахта териш машинасининг ишчи аппарати йиғилса, бош конвейерда барча аппарат ва ускуналар бир рамага мужассамлаштирилиб «зангори кема» тўла бунёдга келади.

Республикамизнинг бепоён пахта далаларида мўл-кўл «оқ олтин» етказиш орзуси билан шу кунларда тинимсиз меҳнат қилаётган бобо-деҳқонларимизга мададкор бўлишни дилига туккан ишчиларимиз ишлаётган катта конвейер асосан 11 станцияга бўлинган. Улардан биринчиси — «Т-28-Х4» тракторларини демонтаж қилиш станциясидир. Бу станцияда трактор қанотлари, рул колонкаси, прицеп тутқичи ва қўшимча вазн юки олиб ташланади. Олд томонидаги ғилдирак эса, тракторнинг ортига ўтказиб ўрнатилади. Монтаждан чиққан трактор рама-йиғув станциясига келади. Бу ерда пахта териш аппаратлари учун рама ҳамда қўшимча таянч қисмлар мустаҳкамланади. Осма аппаратлар станциясида ишчи барабанлар, таянч пружиналар, карданларни йиғиш ишлари тўла бажарилгач, машина гидравлик ускуналар станциясига ўтади. Бу станцияда сув ва ёнилғи йўллари, насос, бункерни автоматик ағдарувчи кичик цилиндр тезда йиғилиб, навбатдаги ҳаво қурилмалари станциясига ўтказилади.

Монтаж пунктида вентиляторлар, ҳаво ҳосил қилгичларни ҳаракатга келтирувчи тасмалар ўрнатилади. Машинага бункер қурилади. Синовдан муваффақиятли ўтган машиналар тўғри пахтазорлар томон йўл олади.

Бир қарашда оддий бўлиб кўринган бу жараён неча-неча фидокор йиғувчи-слесарларнинг самарали меҳнати, кучи ва заковати туфайли ҳаракатга келади. Ш. Эшмуродов, Э. Мажидов, К. Хон, Ю. Ивашкин, В. Назадзе, М. Ривожев сингари йиғувчи-слесарлар машина қисмларини тез ва сифатли йиғиш борасида шахсий намуна кўрсатишяпти. Улар Навоий химия комбинати, Тошкент тракторсозлик заводи ва «Юлдуз» тикувчилик фирмаси коллективлари бошлаб берган ажойиб ватанпарварлик ташаббусга қўшилиб, ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олиб ишлашаётир. Бу меҳнатсеварларнинг фидойилиги билан ҳар сменада 8-9 ўрнига 10-11 та модернизация қилинган тўрт қаторли «17-ХВ-1.8Б» пахта териш машинаси ишлаб чиқарилмоқда. Биз шундай машиналардан 1180 донасини то пахта йиғим-терими бошлангунча буюртмачи хўжаликларга юбориш умидидамиз.

Машинасозларимиз бундан бошқа пахтакорларимизга «14-ХВ-2,4» маркали «Ўзбекистон» пахта териш машиналари ҳам етказиб беришади. Корхонамиз ижодкор ишчилари «ХН-3,6» маркали кенг қатор ораларга мослаштириладиган тўрт қаторли агрегатларнинг бир қанча синов нусхаларини тайёрлаш борасида ҳам катта тадбирларни амалга оширишяпти.

Ўтган йил биз Мирзачўл пахтакорларига 1600 тадан зиёд «17-ХВ-1,8А» маркали кенг қаторли «зангори кема»лар етказиб берган эдик. Шундан буён корхонамиз адресига механизаторлардан бир қанча хатлар келди. Уларда бу янги машинанинг афзаллик томонлари билан бир қаторда, такомиллаштирилиши лозим бўлган машина аппаратлари ҳақидаги мулоҳазалар ҳам баён этилган. Завод ихтирочи-инженерлари, рационализаторлари, ижодкор ишлаб чиқариш илғорлари пахтакор-механизаторларнинг ана шу фикр-мулоҳазаларини инобатга олиб, кенг қаторларга мўлжалланган бу машиналарга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш устида ҳам иш олиб боришяпти.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларида ишчиларнинг пахтакорларга янада садоқатли мададкор бўлишлари лозимлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган эди. Биз — машинасозлар ана шундай улуғвор вазифани бажараётганимиздан, партиянинг юксак ишончини оқлаш йўлида баракали меҳнат қилаётганимиздан фахрлансак арзийди.

Озод МАҲМУДОВ,
К. Е. Ворошилов номли Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи бош конвейерининг бошлиғи.

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Сирдарё область партия комитети пленуми бўлиб ўтди. Область партия комитетининг биринчи секретари Е. Т. Тасанбоев КПСС Марказий Комитети 1970 йил июль Пленумининг, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIX пленумининг якунлари ва область партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Муҳокама этилган масала юзасидан қабул қилинган қарорда область қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга доир конкрет тадбирлар белгиланди.

ОБЛАСТЬ ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИ КЕНГАШИ

Қашқадарё области идеология ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг лектори ўртоқ Г. Н. Скопцев КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини меҳнаткашлар ўртасида пропаганда қилишни кучайтириш деган мавзуда доклад қилди.

Кенгашда область партия комитетининг секретари ўртоқ С. Йўлдошев нутқ сўзлади.

Р. ШАРИПОВ.

Сиз кўриб турган бу меҳнатсевар металлурглар Олмалиқ мис эритиш заводида узоқ йиллардан бери фидокорлик кўрсатиб ишлашаётир. Уларнинг шахсий ишлаб чиқариш варақасида смена топшириқларининг муттасил 125-130 процент бажариб келаётганликлари қайд этиб бориляпти. Суратда: металлурглар Н. Попов ва М. Қазикеев ўртоқлар.

И. Глауберзон фотоси.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ҲАММАНИНГ БУРЧИ

КПСС Марказий Комитетининг 1969 йил декабрь Пленумида давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, кишиларни софдиллик, талабчанлик ва масъулиятни чуқур ҳис қилиш руҳида тарбиялаш масаласига алоҳида эътибор берилди. Бу ҳаётий муҳим масала Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVIII пленумида ҳам кенг муҳокама қилинди.

«... Бошланғич партия ташкилотларининг эътиборини коммунистларни, барча меҳнаткашларни меҳнатга ва социалистик мулкни сақлашга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашга, уларни ўғирлик, нобудгарчилик, ичкиликбозлик, безорилик ва жамиятга зид бошқа ҳолларга муросасизлик руҳида тарбиялашга қаратишлари лозим» дейилади Ўзбекистон КП Марказий Комитети XVIII пленуми қарорида.

Биз пленум қарорини очиқ партия йиғилишида зўр ишчанлик, активлик вазиятида муҳокама қилиб, конкрет тадбирлар белгиладик. Интизомсизлик, жамоат тартибини бузиш, ичкиликбозлик ва безорилик ҳолларига мутлақо йўл қўймаслик партия ташкилотининг, бутун жамоатчиликнинг масъулиятли вазифаси сифатида олдинга сурилди.

Коммунистлар ва комсомоллар, касаба союз аъзолари, халқ назоратчилари, кенг жамоатчилик коммунистчасига ишлаш, ўқиш ва яшаш учун кураш олиб бормоқдалар. 158 коммунист, 550 комсомол ва 200 дан ортиқ касаба союз аъзоси, 100 га яқин халқ назоратчиси жамоат тартибини сақлашда зийрак посбонлар эканлигини амалда кўрсатишяпти. Қишлоқ Советининг 80 депутати бу ишда алоҳида ташаббус кўрсатмоқда.

Колхозимизда 5,5 минг киши яшайди, бошқача айтганда, 1300 оила истиқомат қиляпти. Ҳар бир оила жамиятнинг бир бўлаги. Шуни эътиборга олиб, биз ҳар бир оила ва ҳар бир кишининг кундалик турмуши билан қизиқамиз, эҳтиёжлари ҳақида ғамхўрлик қиламиз. Кишилар билан бу тарзда боғланиш уларнинг иши, ўқиши ва турмушини яқиндан билиш кайфияти ва хулқи-атворидан хабардор бўлиш имконини бераётир.

Актив коммунистлардан Р. Худойназаров, Б. Султонов, қишлоқ Совети депутатларидан З. Қурбонов, О. Иброҳимова, халқ назоратчиларидан И. Рўзибоев, Н. Искандарова, халқ дружиначиларидан Т. Отамуродов, О. Раҳимов каби ташаббускорлар партия йиғилишларига, жамоат ташкилотлари ва колхозчиларнинг йиғинларига ахлоқ тарбиясига оид масалаларни тайёрлашда ибратли ишлар қилмоқдалар.

5 та агитпунктга уюшган 85 агитатор, кўп сонли сиёсий ахборотчи ва сиёсий ташкилотчилар, штатсиз лекторлар меҳнаткашлар ўртасида тушунтириш ишлари олиб бораётирлар. Б. Хўжаев, Б. Баҳовуддинов ахлоқ мавзуида ўқиган лекциялар, агитаторлар ва пропагандистлар ўтказган суҳбатлар ҳаммага манзур бўлмоқда. Сиёсий маориф шохобчаларида 577 киши, маданият университетида 30 тингловчи шуғулланмоқда, 25 колхозчи кечки мактабда таълим олаётир. Мактабда ота-оналар кечалари, кутубхона ва клубда китобхонлар конференциялари, ахлоқ ва одоб мавзуида мунозаралар мунтазам ўтказиб турилади.

Биз шуни яхши биламизки, фақат сиёсий тушунтириш ва агитациянинг ўзигина кифоя эмас. Кишилар ҳақида ғамхўрлик қилиш, уларнинг маданий дам олиши учун қулай шароит яратиб бериш зарур. Ана шунда ичкиликбозлик ва бошқа ножўя хатти-ҳаракатларга ўрин қолмайди. Колхозимизда 1300 киши сиғадиган маданият саройида кўнгилли ҳордиқ чиқариш учун тўла шароит муҳайё. Шавкатли меҳнат музейи, кутубхона, биллиардхона, шахмат-шашка бурчаги, ўқиш зали ҳамиша одамлар билан гавжум. 10 минг кишилик колхоз стадионида бригадалардаги футбол, волейбол майдончаларида спорт мусобақалари ўтказиб турилади. Дам олиш уйи, чойхона, истироҳат боғи — колхозчилар хизматида.

Кўпчилик орасида меҳнат интизомини ва жамоат тартибини бузадиган кишилар баъзан учраб туради. Бундай ҳолларда биз дарҳол тегишли чораларни қўлланамиз. Номуносиб иш қилган кишини тартибга чақириб қўямиз, коллективнинг тарбиясига оламиз. Баъзан эса қаттиқроқ жазо чорасини қўллашга ҳам тўғри келади. Масалан, коммунист М. Эгамов иш вақтида ичкиликбозлик қилди, унинг хулқи-атвори муҳокамага сабаб бўлди, табелчилик вазифасидан бўшатилди. Бригадир И. Давлатов эса колхозчини ҳақорат қилгани учун ишдан олинди. Ҳозир уларнинг иккаласи ҳам колхоз аъзолари билан ёнма-ён ҳалол меҳнат қилмоқда.

«Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган шиор аста-секин турмушимизга сингиб боряпти. Жамиятимизга зид иллатларга, ичкиликбозликка, безориликка қарши курашда ҳамма қатнашмоқда. Меҳнатга коммунистик муносабат, коммунистчасига ишлаш ва яшаш принциплари кундалик ҳаётимизда қарор топяпти. Бу қувончли фактдир.

Беш йилликда планга қўшимча равишда 8,5 минг тонна, бу йил эса пландаги 6850 тонна ўрнига 9090 тонна пахта етиштириш, чорвачилик, боғдорчилик ва бошқа тармоқларни янада юксалтириш — колхозимиз аъзоларининг қатъий аҳди. Юксак онглилик, мустаҳкам интизом, меҳнатга, ижтимоий бурчга янгича муносабат хўжалик вазифаларини муваффақиятли амалга оширишда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Ана шунинг учун ҳам биз коммунистчасига ишлаш, ўқиш ва яшашни ҳаётимиз қонунига айлантирмоқдамиз.

М. АҲМЕДОВ,
Хазорасп районидаги Нариманов номли колхоз партия ташкилотининг секретари.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

УНИВЕРСАЛ МАШИНА

Совет олимлари ва инженерлари янги электрон ҳисоблаш машинаси «М-222» ни яратдилар. У автоматлашган катта бошқариш системаларида ишлайдиган тақлид-рақам комплексларига ишлатишга мўлжалланган.

Янги ҳисоб машинаси универсалдир. Унга ёруғликнинг ҳисобини оладиган, босадиган, оператив эслаб қоладиган аппарат ва бошқалардан иборат бутун бир қурилмалар комплекси қўшиб берилади.

Машинага ҳар минутда 700 та перфокарта киритилади. Эслаб қолувчи янги блоклар қўшиб, машинанинг хотира сиғимини 40 миллион қатламгача кўпайтириш мумкин. Босма аппаратининг тезлиги минутига 53760 белгига боради.

Янги электрон ҳисоблаш машинасининг диапазони жуда кенгдир. У мураккаб математик масалаларни ҳал қилади, илмий-техникавий ва план-иқтисодий ҳисоб-китобларни бажаради, жуда катта маълумот оқимини ишлаб чиқади ва яна кўп бошқа мураккаб операцияларни бажаради.

«М-222» машинасининг дастлабки туркумлари ишлаб чиқарилди.

УЛЬТРАТОВУШ АКУСТИК ДЕТЕКТОРИ

Совет физиклари ҳосил қилган ярим ўтказгич кристалл-кадмий сульфиди ёруғлик ўтказиш хоссасига эга, яъни ўзига ёруғлик туширилганидан электр хоссасини ўзгартиради. СССР Фанлар академияси радиотехника ва электроника институтининг олимлари шундан фойдаланиб, «Ультратовуш акустик детектори» деб аталган оригинал қурилма ясадилар.

Хўш, бундай асбобнинг нима кераги бор?

Ультратовуш тебранишлари кўринмайдиган нарсани кўринадиган қилишда тадқиқотчиларга ёрдам беради. Бундай тебранишлар моддани бузмаган ҳолда унинг «бағри»ни кўришга имкон беради. Зотан, яратилаётган материалларнинг ички тузилишини нозик ҳолда назорат қилиш ғоят юқори частотали ультратовуш қўлланилишини талаб қилди. Ғоят юқори акустик тебранишларни тадқиқ этишда муваффақиятли фойдаланмоқ учун ана шу янги детектор таклиф қилинди.

Бу асбоб жуда сезгир бўлиб чиқди. У эндиликда турли материалларни кенг диапазондаги частоталарда товушини чиқаришга ёрдам беради. Янги молекулаларнинг конструкторлари энг янги материаллар — полимер, металл, дурагай материалларнинг тузилишини янада аниқ назорат қиладилар.

ҒОЯТ МУСАФФО ВИСМУТ

ТАСС мухбирининг Киевдан хабар беришича, мамлакатда ғоят мусаффо висмут чиқариб олувчи энг катта қурилма заводи синовдан муваффақиятли ўтди. Украиналик олимлар яратган бу ихчам агрегат металлни мутлақ мусаффо ҳолатга яқин қилиб (99,999) олишга имкон беради.

Мўрт, осон эрийдиган висмут янги классардаги ярим ўтказгичлар ҳосил қилишда кенг кўламда қўлланилади. Табиатда бу металл қўрғошин, мис, никелнинг ажралмас «йўлдошидир». Шунинг учун ҳам уни ажратиб олиш ва тозалаш машаққатли ишдир. Халқаро мусаффолик стандартидаги висмут олиш учун ҳозир заводларда алоҳида-алоҳида 12 та технология йўналишларини амалга оширишга тўғри келишини айтиш кифоядир.

Қурилмани жорий этишнинг иқтисодий самараси йилига 200 минг сўмга боради. (ТАСС).

ДЎСТЛИК ЙЎЛДОШИ

Йўлдошни учириш жойидан репортаж

Мамлакатимиз космодромларининг биридан коинот сирлари сари кучли ракета учирилганига бир йил ҳам бўлгани йўқ. Ўша ракета биринчи интернационал «Дўстлик йўлдоши» — «Интеркосмос-1»ни Ер орбитасига олиб чиққан эди. Йўлдошни яратишда уч социалистик мамлакат—ГДР, СССР ва ЧССР олимлари ва мутахассисларининг катта ижодий коллективи қатнашди. Яқин илмий ҳамкорлик қилиш биринчи тажрибаси ғоятда самарали бўлиб чиқди. Космик фазони биргалашиб тадқиқ этишга бошқа қардош мамлакатларнинг олимлари ҳам қўшилишди. Натижада шундан бирмунча кейинроқ иккинчи йўлдош — «Интеркосмос-2» Ер атрофи орбитасига чиқарилди. Энди бўлса «Интеркосмос-3» учирилди.

...Биз фан кишилари меҳнат қилаётган, энг янги техника йиғилган шаҳарда турибмиз. Бу ерда электрон ҳисоблаш машиналари, радиотехника установкалари ва асбоблари бор. Махсус майдончаларда эса антенна панжараларини кўрамиз. Осмонга мураккаб оптик қурилма қаратилган. Одамлар коинотга сергаклик билан қараб, унинг «шивирлашларига» қаттиқ қулоқ солмоқдалар.

...Экспериментга тайёргарлик кўрилмоқда. Бу тайёргарлик эксперимент деб аталувчи жуда катта иш ҳамма қисмларининг беками-кўст ишлаши катта текширувидан ўтказиладиган жойда Совет ва чехословакиялик мутахассислар учрашувидан анча илгари бошланган эди. Чехословакиялик олимлар совет космодромига жўнаб кетишдан анча аввал космик орбитага «чиқаришга» мўлжалланган хилма-хил асбобларни ўз институтларида синчиклаб ишлатиб кўрдилар, стендларда, лабораторияларда синовлардан ўтказдилар. Қарийб 500 та транзистордан йиғилган асбобнинг схемалари такрор-такрор кўздан кечириб чиқилди, унинг барча блокларининг параметрлари, характеристикалари текширилди.

Совет мутахассислари группаси раҳбарларидан бирининг фикрига кўра, ЧССР лик дўстларимиз «Интеркосмос» программаси бўйича ўтказилаётган тадқиқотларда қатнашиб, космик физикада нисбатан қисқа муддат ичида каттагина муваффақиятларга эришдилар. Олимларимиз ЧССРнинг СССР Фанлар академияси муассасалари самарали ҳамкорлик қилаётган илмий тадқиқот марказларида бир неча марта бўлдилар. Қардош чехословакиялик олимлар ҳам мамлакатимизга меҳмон бўлиб тез-тез келиб турдилар. Масалан, Словакия Фанлар академияси экспериментал физика институтининг илмий ходими ёш олим Станислав Фишерни олайлик. Москва университети физика факультетини битириб чиққан бу ёш олим яқинда яна бир диплом — физика математика фанлари кандидати дипломини ҳам олди. С. Фишер экспериментда қатнашувчи Чехословакия группасининг «бош мутахассиси» ҳуқуқида ишлади. Биз Станиславнинг ўртоқлари — Павел Триска, Витезслав Весели, Ярослав Войта билан суҳбатлашамиз. Улар ўзлари тўғрисида, келгусидаги режалари ҳақида бажонидил гапириб беришади.

...Йўлдошни учиришга тайёргарлик кўришнинг ташвишли серюмуш кунлари сезилмай ўтиб кетди. «Объект» экспериментга тайёр деган қарор қабул қилинди. Учириш куни ва соати белгилаб қўйилди. Учирувчи ракетанинг сигарасимон узун танаси йўлдош билан туташтирилди. Бутун комплекс старт позициясига келтирилиб, учириладиган вазиятни эгаллади. Энди «Пуск» кнопкаси босилгунча саноқли соатлар қолади...

Фурсатдан фойдаланиб, экспериментда қатнашувчи совет олимларидан бири билан ўтказилажак тадқиқотлар тўғрисида суҳбатлашаман. У айтдики, Совет—Чехословакия мутахассислари ишлаб чиққан асбоблар ёрдамида «Яқин космос» деб аталмиш космос комплекс равишда тадқиқ этилади. Олим ионосфера, магнитосфера физикаси ва планеталараро космик фазонинг бир қанча актуал проблемаларига доир қимматли илмий маълумотлар олишга муваффақ бўлсак керак, деб ишонч билдирди. Жумладан, Ер атрофи фазосидаги радиацион вазиятни тадқиқ этиш, ер радиация минтақаларидаги динамик процесслар билан юқори атмосферада паст частотали электромагнит тебранишлари вужудга келиши ўртасидаги алоқаларни ўрганиш муҳим илмий материал беради. Бу материалнинг назарий жиҳатдангина эмас, шу билан бирга космонавт бошқарадиган космик кемаларнинг радиацион хавфсизлигини баҳолаш, улар билан пухта, барқарор алоқа ўрнатилишини таъминлаш нуқтаи назаридан ҳам амалий аҳамиятга эга. Комплекс тадқиқотларда бевосита йўлдош ичидаги экспериментлар билан бир вақтда социалистик мамлакатларнинг обсерваториялари ҳам қатнашиши жуда муҳим иш ҳисобланади, деди олим.

Бизни тантанали пайтдан дақиқаларгина ажратиб турибди. Охирги команда сўзлари эшитилади.

— Старт!

Ракетанинг кўзни қамаштирар даражадаги ўтдек танаси тонг шафағи билан рақобатлашиб, тутун орасидан гумбурлаб кўтарилади. У илмий лаборатория — Ернинг сунъий йўлдоши «Интеркосмос-3»ни планетамиз миқёсидан ташқарига олиб чиқиб кетади.

«Дўстлик орбитаси»даги эксперимент бошланди, яна ҳам аниқроқ қилиб айтсак, бу тажриба давом этмоқда...

И. КОЗЛОВСКИЙ.
(ТАСС махсус мухбири).

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАЙЁРМИСИЗ?

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Янгиариқликлар ташаббусига якдиллик билдирган Жарқўрғон район маориф ходимлари 53 та мактабдан 38 тасини жорий ва 15 тасини капитал ремонтдан чиқардилар. Шунингдек, билим даргоҳлари ҳузуридаги 3 та мактаб-интернат, 18 та устахона, 135 та фан кабинетлари ҳамда 35 минг парта, 620 та синф доскалари, 13 ошхона ва 53 буфет ҳам тахт қилиб қўйилди.

Бундан ташқари ҳар бири 880 ўринли янгидан қурилаётган иккита мактабда ҳам асосий ишлар тугалланиб, жиҳозлаш ва пардозлаш ишлари бошлаб юборилди. Яқин кунларда бу мактабларнинг бинолари ҳам фойдаланишга топширилади.

Бошқа районлар ҳам мактабларни янги ўқув йилига тайёр қилиб қўйганлиги ҳақида рапорт бермоқда.

А. ХАЛИЛОВ.

ТОҒ ЁНБАҒИРЛАРИДАН ҲОСИЛ ОЛИНЯПТИ

Ўзбекистоннинг Псков, Ўгом тоғ тизмалари, Боботоғ, Нурота, Зомин тоғларининг ёнбағирларида жойлашган баланд тоғ боғларидан мева терила бошланди. Чирчиқ ўрмон хўжалигининг ишчилари ҳар гектар ердан 20 тоннагача мева узиб олмоқдалар.

Псков тизма тоғларидан тушувчи Боғучал ва Қайнар сойларининг ҳавзасини олмазор водийси дейишади. Бу ерда неча ўнлаб гектар ердаги ёввойи олмаларга пайванд қилинган олмалар мева бера бошлади. Тоғларда ўстирилаётган мева дарахтлари ҳозир ярим миллион тупга боради. Илгари бу ерда фақат майда мевали ёввойи дарахтларгина ўсган бўлса, ҳозир йирик, хушбўй ва ширали олмалар узилмоқда. Пайвандланган боғлар маҳсулдорлиги икки баравар кўпайди.

Чирчиқ, Зарафшон, Норин, Қорадарё, Сурхондарё бўйларидаги тошлоқ ерларда барпо этилган боғлардан ҳам яхши ҳосил узилмоқда. Наманган, Тошкент, Термиз ўрмон хўжаликларидаги мевазорларнинг ҳар гектаридан 20-30 центнердан ҳосил олинмоқда.

Республика ўрмон хўжаликлари ҳозиргача бултур йил бўйи олинганидан икки баравар кўп мева териб олишди. (ЎзТАГ).

«ШАЛОЛА» ансамблининг гастроллари

БОЙСУН **(Сурхондарё области, (ЎзТАГ).** Бойсун район «Шалола» ашула ва рақс халқ ансамбли Шеробод даштини ўзлаштирувчилар ҳузурида икки ҳафта меҳмон бўлди. Ҳаваскор артистлар совхоз клублари саҳнасида, далачилик бригадаларининг шийпонларида концерт қўйиб бердилар. Улар бу ерга ўзларининг тоғ ўлкаси қўшиқларини, халқ рақсларини, ҳозирги замон ўзбек композиторларининг асарларини олиб келдилар. Ансамбль иштирокчиси Жўрақул Нарзуллаев басталаган қўшиқлар кўпчиликка манзур бўлди.

Ҳозир ансамбль Термиз, Жарқўрғон, Шўрчи пахтакорлари ҳузурига бориб концерт беришга тайёрланмоқда. Пахта йиғим-терими бошланишига мўлжалланган бу гастролга ансамбль янги программа тайёрламоқда.

ХАЛҚ СОҒЛИҒИ — ЮРТ БОЙЛИГИ

ОЗОДАЛИК—САЛОМАТЛИК

Шифокор маслаҳати

Кучли ичак-ошқозон касалликлари — ич терлама, ич кетиш, шунингдек, вируслар тарқатувчи бошқа касалликлар бутун дунёда кенг тарқалган. Бу касалликларнинг олдини олиш учун ҳамма жойда катта ташкилий ишлар амалга ошириляпти. Айниқса, бизнинг мамлакатимизда барча юқумли касалликлар, шу жумладан ичак-ошқозон касалликларининг олдини олиш юзасидан катта ютуқларга эришилди. Шуни айтиб ўтиш мумкинки, ич терлама касаллиги 20 марта камайди. Бироқ, Совет Иттифоқининг айрим жойларида ичак-ошқозон касалликлари ҳали тўла барҳам топганича йўқ. Бунга Ўзбекистонни ҳам киритиш мумкин.

Бу юқумли касалликнинг ҳали-ҳамон давом этиб келишига сабаб нима? Нима учун республикамиз шароитида аҳоли РСФСР, Украина ва бошқа жойларга нисбатан кўпроқ касалликка чалинади? Олимларнинг тадқиқотлари шуни кўрсатдики, ичак-ошқозон касалликларининг тарқалиши учун маълум шароит талаб қилинар экан.

Ичак-ошқозон касалликлари соғ одамга бемордан касалликни қўзғатувчи бактериялар орқали ўтади.

Ичак-ошқозон касалликлари билан оғришга қўлни ювмаслик, идиш-товоқларни тоза тутмаслик, турли озиқ-овқат маҳсулотларини чаймаслик, ёки бўлмаса ифлос сувлардан фойдаланиш сабабчи бўлади.

Республикамиз табиий-иқлим шароитида ичак-ошқозон касалликлари билан жуда тез касалланиш мумкин. Чунки, ёзнинг иссиқ кунларида одамлар санитария ва гигиена қоидаларига камроқ эътибор берадилар. Бундай шароитда кўп миқдорда сув талаб этилади. Ичимлик кўп ичилади. Айниқса, болалар ўртасида қудуқ, ариқ, булоқ ҳамда ифлос сувларни ичиш ҳоллари тез-тез учраб туради. Бунинг учун болаларга қайнатилган сувларни ичишни тавсия этиш керак. Шуни эсда тутиш керакки, ичимлик ичак-ошқозонни тезда ишдан чиқариши мумкин. Бу эса организмни касал юқтирувчи бактерияларга нисбатан активлигини пасайтиради. Шундай қилиб, касалликнинг юқиши учун шароит туғилади. Яна бир нарсани эсда тутиш керак. Ҳозир айни оммавий чўмилиш пайти. Лекин қаерда ва қандай сувда чўмилишни ҳам ҳисобга олиш керак. Борди-ю, чўмилиш пайтида бир қултум ифлос сув ичиб юборилса, соғлом одамни касалликка олиб келиши мумкин.

Ҳозир республикамизда айни ғарқ пишиқчилик. Кишилар эрта баҳордан бошлаб турли нозу-неъматлардан баҳраманд бўлиб келишаётир. Лекин турли ноз-неъматларни истеъмол қилишда уларнинг тозалигига риоя қилиш керак. Чунки, ҳужайрали ўсимликларда микроблар жойлашиб олган бўлиши мумкин. Бу ҳам соғлом кишини ичак-ошқозон касалликларига чалинтириб қўяди.

Булардан ташқари, инсон саломатлиги учун хом сут ҳам ниҳоятда хавфлидир. Сутнинг инсон организми учун жуда фойдали эканлигини яхши биламиз. Лекин сут маҳсулотларида касалликни тарқатувчи микробларнинг тарқалишига йўл қўймаслик лозим. Ҳар қандай бахтсизлик юз бермаслиги учун сут маҳсулотларини озода жойларда сақлаш керак. Айниқса, шахсий кишилар томонидан сут сотилишига йўл қўймаслик зарур.

Юқумли касалликларнинг тарқалишига бошқа сабаблар ҳам бор. Овқатнинг тасодифий кишилар томонидан тайёрланиши ҳам кишиларнинг оммавий заҳарланишига олиб келади. Айниқса, умумий овқатланиш, озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилиш жойларида санитария ва гигиена қоидаларига қаттиқ риоя қилиш керак. Бу жойларда тайёрланган овқат ва озиқ-овқат маҳсулотлари дастлаб медицина кўригидан ўтказилиши лозим. Ана шу талабларга риоя қилинмаган чоғда кишилар ўртасида оммавий заҳарланиш юз беради.

Хўш, юқумли ичак-ошқозон касалликларига учрамаслик учун нималарга эътибор бериш керак? Энг аввало қудуқ, булоқ ва ариқ сувларини ичмаслик лозим. Истеъмол қилишдан олдин мева ва сабзавотларни яхшилаб ювиш, магазиндан сотиб олинган сутларни қайнатиш мақсадга мувофиқдир. Тайёр овқатларни пашшадан сақлаш, овқатланишдан олдин қўлни совун билан ювиш лозим.

Агар касаллик зўриқиб борса, у ҳолда тезда врачга мурожаат қилишга тўғри келади. Баъзи кишилар ошқозоннинг оғришини, иситма кўтарилишини, кўнгил айнишни ўзи ўтиб кетади, деб ҳисоблайдилар ва «ўзини-ўзи» даволайдилар. Бу, умуман, нотўғри. Бундай «даволаниш» хавфли юқумли касалликларнинг келиб чиқишига сабабчи бўлади. Натижада у оғир асоратга олиб келади. Шундан кейин эса касални даволаш бирмунча мушкуллашади. Уйда қолган бемор ўз атрофидагиларни ҳам касалликка чалинтириши мумкин. Медицина ходимларининг кўрсатмаси билан ўз вақтида даволанган бемор тезда оёққа туриб кетиши мумкин. Бу эса касалликнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эга.

Бошқа ичак-ошқозон касалликлари орасида вабо ниҳоятда хавфлидир. Маълумки, Ҳиндистон ва Шарқий Покистонда вабо тез-тез учраб туради. Кейинги 150 йил ичида вабо олти марта шу мамлакатларни тарк этиб, ер шарининг барча қитъаларига кенг тарқалди. Чет эл матбуотининг маълумотига кўра, кейинги йилларда вабо касалли билан оғриганлар Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида кўпроқ учрамоқда.

Транспортнинг тараққиёти бу касалликнинг кенг тарқалиши учун имкониятлар яратиб берди ва узоқ масофалар ҳам ҳеч гап бўлмай қолди. Олайлик, вабо юққан киши бир неча соат ва кунлардан кейин бошқа бир шаҳарларда бўлиши мумкин. Ана шундай йўл билан касаллик бир жойдан иккинчи жойга кўчади. Кўриниб турибдики, вабо бошқа бир юртдан бизнинг мамлакатимизга ҳам ўтиши мумкин экан.

Яқинда «Известия» газетасида СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Астрахань областида вабо тарқалганлиги ҳақидаги ахбороти эълон қилинди. Шубҳасиз бу ерда касалликнинг хавфи тезда бартараф этилади. Чунки, бизда ичак-ошқозон касалликлари каби вабонинг ҳам олдини олиш учун барча имкониятлар мавжуд.

Маълумки, Ўзбекистон Совет Иттифоқининг Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатлари учун ҳаво дарвозаси ҳисобланади. Шундай экан, ана шу хавфли касалликнинг бизга ўтишига йўл қўймаслик керак. Бунинг учун республикамизнинг аҳоли яшайдиган пунктларида санитария қоидаларига риоя қилишга тўғри келади.

Медицина ходимлари, санитария-эпидемиология хизмати коллективлари инсон сиҳат-саломатлигини сақлаш йўлида астойдил жонбозлик кўрсатишлари лозим.

П. ЧИЧЕНИН,
Ўзбекистон ССР Бош санитария врачи.
М. ШАРИПОВ,
Ўзбекистон ССР эпидемиология институти директори ўринбосари, доцент.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

СУТ ДАРЁСИ

Анастасия ЧУДНАЯ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ПАРТИЯ Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленуми «Қишлоқ хўжалиги соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари»ни муҳокама этиб, кенгайтирилган қарор қабул қилди. Унда мамлакатимиз қишлоқ хўжалигини жадал суръатлар билан янада тараққий эттириш, маҳсулот мўл-кўллиги бунёдга келтириш йўли билан коммунизмнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, хўжаликлар экономикаси ва совет халқи турмуш маданиятини юксалтириш, Ватанимиз куч-қудратини оширишдек жанговар вазифалар белгиланди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг доклади ва Пленум ҳужжатларида пахтачилик, ғаллачилик ва бошқа тармоқлар билан бир қаторда чорвачиликни ҳам шахдам тараққий эттириш, чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш масалаларига жуда катта эътибор берилди.

Марказий Комитет Пленуми, — дейилади қарорда, — **партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларидан, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларидан чорвачиликдаги камчиликларга қатъий барҳам бериш, чорва моллар ва паррандалар сонини кўпайтирган ҳолда, уларнинг маҳсулдорлигини оширишни таъминлашни талаб қилади.**

Бу ўз касб-корини шарафлаш учун курашаётган чорвадорларимиз учун жанговар программадир.

Партиямизнинг XXIII съездидан буён уч ярим йил вақт ўтди. Бу нисбатан жуда қисқа фурсат мамлакатимиз, совет халқи ҳаётида тарихий воқеаларга гоят бой давр бўлди. Совет халқи Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилди, турмушимиз яхшиланди, ҳаётимиз фаровон бўлди. Она-Ватанимизнинг мудофаа қуввати ва қудрати ошди. колхозлар ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланди.

Мамлакатимизда, шу жумладан серқуёш Ўзбекистонимизда деҳқончилик ва чорвачилик маданияти юксалтирилди. илм-фан ва техника шу тармоқнинг негизига айланди. Аввалги съезддан буён ўтган даврда пахта, дон, пилла, сабзавот маҳсулотлари, мева етиштириш қиёссиз даражада кўпайди, сут, гўшт, қоракўл тери, жун, тухум ва бошқа турдаги чорва маҳсулотлари тайёрлаш ва давлатга сотишда катта ютуқларга эришилди. Эндиликда Ўзбекистон мамлакатимизнинг йирик чорвачилик базасига ҳам айланди.

Съезддан буён ўтган давр қишлоқ хўжалиги ва айниқса чорвачиликни интенсив тарзда тараққий эттириш, пахтачилик ва чорвачилик соҳаларини комплекс механизациялаш, кимёлаштириш билан ҳам характерланади. Илгари ер — хазина, меҳнат унинг калити, дейиларди. Энди унинг ёнига механизация ва химизация ҳам қўшилдики, бу деҳқонлар ва чорвадорларнинг меҳнатини енгиллатибгина қолмасдан, уларга катта фойда ҳам келтирмоқда. Аввалги съезддан буён ўтган, ҳар куни йилларга тенг келадиган фурсатда халқ хўжалигининг барча соҳаларида иқтисодий стимуллар кенг кўламда амалга оширилди. Ҳалол меҳнат қилиб кўп маҳсулот етиштиринг-у кўп ҳақ олиб қандингизни уринг, оила аъзоларингиз билан пири-бадавлат ҳаёт кечиринг! Давримизнинг шиори, партиямизнинг чақириғи шундай.

БУНДАЙ муваффақиятларга эришишимизнинг боиси шуки, партиямиз Марказий Комитети XXIII съезд қарорларига амал қилиб, халқимизни тўғри йўл — Ленин йўли, коммунизм йўлидан олға бошлаяпти, меҳнатда, ҳаётда янги ғалабаларга чорлаяпти, кечаги янгилик ва ташаббус бугун эскириб қоляпти, шундай бўлгач, бугунгиси ҳам эртага эскириши, ҳаёт талабларига жавоб беролмай қолиши мумкин, шунинг учун изланинг, янгилик кашф этинг, ташаббус кўрсатинг, деб таълим беряпти. Биз мана шундай даврда, партия билан халқ бир фикр, бир маслакда бўлган, одамларнинг орзу-умидлари чечак отаётган, яхши ниятлари йўлдоши бўлаётган, эзгу истаклари рўёбга чиқаётган Ленин замонасида яшаб, меҳнат қилаётганимиз билан беҳад фахрланамиз. Бу давр, замонни улуғлаш, шарафлаш, шуҳратига шуҳрат қўшишни муқаддас бурчимиз деб билмоғимиз керак. Халқимизга бўлган меҳр-муҳаббатимиз, она-Ватанга бўлган чексиз садоқатимизни моддий бойликлар яратишни ҳар қачонгидан кўпайтириш билан изҳор этишимиз ҳам фарз, ҳам қарздир. Бунинг учун бугун кечагидан, эртага бугунгидан яхшироқ ишлашимиз, бугун айрим кишилар ёки бир гуруҳ одамлар яратган янгилик, қўлга киритган муваффақиятни эртага умумхалқ мулкига айлантиришимиз керак. Партиямиз шундай деб таълим бераётир. **Мендан аввалги съезддан буён ўтган даврда коммунизмнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга қандай ҳисса қўшдингиз деб сўрасалар, халқимга, она Ватанимга боқимимдаги сигирлардан 2200 тонна сут соғиб бердим, деб жавоб қиламан.**

Ютуқларимиз бундан ҳам улканроқ, салмоқлироқ бўлиши мумкин эди. Афсуски, айрим камчиликлар йўлимизга ғов бўлиб қоляпти. Оқибатда ўзимиз белгилаган яхшигина тадбирлар амалга ошмаяпти, мажбуриятларимиз бажарилмаяпти. Қишлоқ хўжалик ва чорва маҳсулотларининг бир нуқтада туриб қолишлигининг боиси шунда. Бу камчиликлар нималардан иборат?

Ризқи-насибамизни бераётган ердан ёмон фойдаланяпмиз. Ер нимаики беришга қодир бўлса, ҳаммасини ололмаяпмиз, унинг «умри»ни бекорга ўтказаётган кишилар ҳам йўқ эмас. Ер билан чорва опа-сингил, уларни бир-биридан ажратиш, мумкин эмас. Ер одамларга озиқ-овқат, саноатга хом ашё етказиб беради. Чорва моллар ҳам ер озуқаси билан тўйиб, одамларга сут, гўшт ва бошқа маҳсулотлар, ерга эса ўғит тайёрлаб беради. Шундай бўлгач, деҳқончилик билан чорвачиликни чамбарчас боғлаб олиб бормоғимиз керак. Бу пахтакор хўжаликларда ҳам намунали сут-товар, қўйчилик, чўчқачилик, йилқичилик, паррандачилик фермалари бўлсин, улардан кўплаб маҳсулот олинсин, дегани. Деҳқонлар суғориладиган ва лалмикор ерларнинг ҳар қаричидан унумли фойдаланаётган эканлар, чорвадорлар ҳам яйловлардан шундай фойдаланишлари, уларни бойитишлари, ҳосилдорлигини ошириш йўли билан чорва моллари учун мустаҳкам ем-хашак базаси яратишлари лозим.

ЧОРВАЧИЛИК илғорларининг иш тажрибаси суст оммалаштириляпти. Кўпчилик сигир соғувчилар ҳар бош сигирдан 4-5-6 минг литр сут соғиб олганлари ҳолда, айримлари минг литр атрофида депсиниб қолишяпти. Бунинг сабаби шуки, ўшандай кишилар фан-техника ютуқлари, илғорлар тажрибасини ўрганмайди, меҳнат интизомига риоя қилмайди, сигирлар қанча сут берса шу билан чекланиб, уни кўпайтириш чораларини кўрмайди, сутнинг кам бўлишини сигирларнинг кам маҳсуллигига тўнкаб ўтираверади. Бу нотўғри. Чорвадор изланиши, ўрганиши, янгилик яратиши керак, юксак чўққини нишонга олиб, жон куйдириб меҳнат қилиши зарур. **Чўққини эса Марказий Комитетимиз Пленуми белгилаб берди. 1975 йилга бориб давлатга 55 миллион тонна сут, 16 миллион тонна гўшт етказиб беришимиз керак. Чорвадорлик касбини шарафлаш учун курашаётган кишиларнинг муқаддас бурчи шу.**

Сут етиштиришни кўпайтириш учун резервлар кўп. Шулардан бири умумий кўрсаткичга нисбатан кам сут соғиб олаётган соғувчиларни илғорлар даражасига кўтаришдир. **Ҳар бош сигирдан 3000-5000 литр сут соғиб олиш учун кураш умумий шиоримизга айланиши лозим. Бунинг учун ҳамма шарт-шароит ва имкониятлар бор. Ундан ишнинг кўзини билиб, моҳирлик билан фойдаланиш сигир соғувчиларнинг муҳим вазифасидир.**

Мен 1953 йилдан буён сигир соғаман. Дастлабки кезларда ҳар бош сигирдан 1500-2000 литрдан сут олардим. У кезда боқимимда 15 бош сигир бор эди. **Ҳозир 200 бош сигирга қарайман. Ҳар йили 3500 литрдан сут соғиб оляпман.** Бунинг боиси шундаки, **фермада оғир меҳнат талаб қиладиган ишларни машиналаштирдик. Беда, маккажўхори, пичан, силос, барда, лавлаги ва бошқа тўйимли, ширали ем-хашак экинлари озуқа базасидан муҳим ўрин олди.** Яна бир «сир» шуки, шароитга мослашган, зотдор сигирлардан кўплаб наслли бузоқлар олиб парваришлаяпмиз. Фермалардаги туёқ сонини бозордан синалмаган сигир харид қилиб кўпайтиргандан кўра, «қўл бола» ғуначинларни парваришлаб кўпайтирган маъқул. Бундан фақат фойда кўрилади.

Олға боришимизга халақит бераётган яна баъзи нуқсонлар бор. Июль Пленуми қўйчилик ҳамон ибтидоий усулда олиб борилаётганини қаттиқ қоралади. Бу танқид сигирчиликка ҳам тўла тааллуқлидир. Кўп жойларда сигирхоналар эски, ёруқсиз ҳолда ётибди, янги сигирхоналар қуриш, кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаш кўнгилдагидек эмас. Катта маблағ сарфланиб харид қилинган сут соғиш машиналари, ем-хашак тайёрлаш агрегатлари тўла ишга туширилмаган. Кўпчилик фермаларда қўл кучи ҳукмрон бўлиб қоляпти. Натижада маҳсулот оз олиниб, таннархи қимматга тушяпти. Чорвадор кадрлар орасида қўнимсизликка барҳам берилган эмас.

Партия Марказий Комитетининг Пленуми мана шу нуқсонларни жуда тўғри кўрсатди ва уни тезда бартараф этишни талаб қилдики, бундан ҳар бир сигир соғувчи, молбоқар, чўпон, йилқичи, чўчқабоқар ва бошқа касб эгалари дарҳол хулоса чиқариб олмоқлари, ўз ишларида кескин бурилиш ясамоқлари керак.

АЗИЗ касбдошлар! Халқимизда «қуш тилини қуш билади» деган мақол бор. Мен қалбимда тугён ураётган юрак сўзларимни айтяпман. Мақсадимни, ҳис-туйғуларимни тўғри тушунасизлар деган умиддаман. Мам**лакатимизда аҳоли сони кўпаяпти, одамларнинг чорва маҳсулотларига, саноатимизнинг хом ашёга бўлган талаби тобора ошяпти. Социалистик жамиятни қуриб бўлдик, энди коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишимиз ва мустаҳкамлашимиз керак. Бунинг учун қишлоқ хўжалик, хусусан, чорва маҳсулотлари етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтиришимиз керак.** Лекин бу ўз-ўзидан бўладиган иш эмас. Оз маблағ ва меҳнат сарфлаб кўп, арзон ва юқори сорт маҳсулот олишимиз, тежамкор бўлишимиз, иқтисодий фойдани кўпайтиришимиз, ҳамма жойда хўжалик ҳисобида ишлашга кўчишимиз даркор.

Мен ҳар йили сигирлардан 700-750 тонна сут соғиб оламан. Бу яхши, албатта. Бироқ, ўша сут қандай меҳнат эвазига олиняпти, таннархи қиммат эмасми. сутнинг таркибидаги мой қанча, маҳсулот етиштиришга сарфланган маблағ ва меҳнат ҳақи чиқариб ташланганда қанча соф фойда келади, давлат ва экспериментал база нима наф кўради, чорвадорларчи? Масаланинг ана шу томонларини ҳам пухта ўйлаб кўраман. **Бир центнер сут тайёрлашга 0,5 ишчи куни сарфлайман. 1953 йилда бир центнер сутнинг таннархи 20 сўмдан зиёдга тушган эди. Чунки ўша кезларда ҳисоб-китобни яхши йўлга қўймай, пала-партишлик билан иш тутилган эди. Эндиликда меҳнат илмий асосда ташкил қилиниши туфайли бир центнер сутнинг таннархи 14 сўм 13 тийинга тушяпти. Пленум ҳужжатлари билан танишиб чиққач, таннархни яна бир ярим-икки сўмга камайтириш мажбуриятини олдим.**

Мажбурият олиш ишнинг бошланиши, холос. У тер тўкиб меҳнат қилингандагина бажарилади. Акс ҳолда қоғозда қолаверади. Менинг фикримча, зиммага олинган мажбуриятларни шараф билан бажариш учун бир қатор тадбирларни амалга ошириш керак. Булар қуйидагилардан иборат.

Чорвачиликни интенсивлаштириш асосида тараққий эттириш мақсадга мувофиқдир. Бир хўжалик сут-гўшт етиштириш билан, иккинчи хўжалик гўшт, қоракўл тери, жун етиштириш билан шуғулланса кўзланган мақсадга тезроқ эришилади. Чўчқачиликни, паррандачиликни гўшт етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим омили, деб билмоқ керак. Сут-товар фермалари ҳузурида бўрдоқичилик пунктлари ташкил қилиш ҳам яхши самара беради. Гўштга боқиш учун ажратилган эркак бузоқлар шу жойда парвариш қилинади. Биз қорамолларнинг тирик вазнини 450-500 килограммга етказиб гўштга топширамиз. Ҳозир йиллик гўшт тайёрлаш планини бажардик, пландаги 85 тонна ўрнига 120 тонна аъло нав гўшт топширдик, яқин кунларда яна 100 центнер гўшт топширамиз.

ОЗУҚАБОП экинлар ҳосилдорлигини ошириш керак. Ҳадеб давлат омборига кўз тикиб ўтиравермасдан, ҳар бир колхоз, совхоз, ферма ўзини-ўзи юқори сифатли ем-хашак билан таъминлайдиган бўлсин. Бунинг учун фермалар ҳузуридаги ем-хашак тайёрлаш бригадаларининг фаолиятини кучайтириш, уларга ер, етарли миқдорда ишчи кучи, ўғит, транспорт воситалари ажратиб бериш лозим. **Биз ҳар бош сигирга бир кунда 40-45 килограмм турли хил кўк ўт берамиз. Бир литр сут олиш учун 250 грамм концентрат сарфлаймиз. 160-170 бош соғин сигирга кунига бир ярим тонна атрофида барда-ачитқи ичирамиз. Шуни таъкидлаш кераккки, бардага тўйган сигирларнинг сути бир кеча-кундузда 10-15 процент кўпаяди.**

Шу ўринда бир мисол келтираман. «Нануля», «Радиола», «Химка» номли сигирлар кўкбеда, маккажўхори пояси, пичан билан боқилганда ҳар куни 18-20 литрдан сут берди. Қўшимча барда ҳам берила бошлагач, сут миқдорини 24-25 литрга чиқарди. Орадан анча фурсат ўтгач, барда беришни тўхтатдик. Натижада сут камайди. Яна барда берила бошлагач, сут миқдори ошди. Бундан чиқадиган хулоса шуки, **соғин сигирларни иложи борича барда билан боққан маъқул.** Тўғри, ҳамма жойда ҳам барда топнилавермайди. Бундай шароитда хашаки лавлаги барданинг ўрнини босиши мумкин. **Мен ана шундай тадбирларни амалга ошириб, айрим сигирлардан кунига 24-25 литрдан сут соғиб оляпман. Шу кунга қадар боқимимдаги ҳар бош сигирдан 2200 литрдан сут соғиб олдим.**

Партия ва ҳукуматимиз чорвадорлар ҳақида кун сайин оталарча ғамхўрлик қилмоқдалар, уларнинг машаққатли, аммо шарафли меҳнатини юксак тақдирламоқдалар. Илғор чорвадорларга юксак унвонлар беряпти, уларнинг кўксини орден ва медаллар безаяпти. Бу ғамхўрликдан баҳраманд бўлаётган чорвадорларимиз кўп маҳсулот етиштириб кўп даромад олмоқдалар, оила аъзолари билан бахтли ва фаровон ҳаёт кечирмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети яқинда «Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан колхоз ва совхозларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар. Бу чорвадорлар ҳақидаги ғамхўрликнинг янги тимсолидир. Қарорга мувофиқ 1970 йил май ойидан бошлаб ёки росмана бўлган бир тонна сут учун 230 сўм пул тўланадиган бўлди. Қаймоқнинг харид нархи ҳам анча оширилди. Биз шу қарор асосида ҳар йили 50-60 минг сўм қўшимча даромад оламиз.

Чорвадорларимиз, хусусан сут-товар фермаларининг коллективлари бу ғамхўрликка амалий иш билан жавоб беришлари керак. Ҳар бир фермада сут тайёрлаш бўйича ойлик, квартал ва йиллик планлар тузилган. Давлат томонидан белгиланган янги нархлар планларга ўзгаришлар, қўшимчалар киритишни тақозо этади. Юбилей йилида шунга эришишимиз кераккки, ҳар бир ферма, колхоз ва совхоз сут тайёрлаш бўйича давлат планини бажарибгина қолмасдан, давлатга яна йиллик планнинг 8-10 процентн миқдорида чорва маҳсулотлари сотсин. Бундан давлат ҳам, хўжаликлар ҳам, чорвадорлар ҳам жуда катта иқтисодий фойда кўради.

ФУРСАТДАН фойдаланиб, айрим мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчиман. Бизнинг экспериментал базамиз республика тажриба мактабига айланди. Бу ерда жуда кўп ёш сигир соғувчилар малакаларини оширмоқдалар. Шу йилнинг бошидан буён 200 киши малака оширди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг йўлланмаси билан келган 20 қиз-йигит бундан бир ҳафта бурун ўз хўжаликларига қайтди. Хуллас, малакали сигир соғувчилар сони йилдан-йилга кўпаяпти. Жойлардаги хўжалик раҳбарлари уларга меҳрибонлик қилишлари, меҳнатда жасорат кўрсатишлари учун ҳамма шароитларни яратиб беришлари керак.

Афсуски, кўп ҳолларда шундай қилинмаяпти. Малака ошириб қайтган кишилар сут-товар фермаларида иш билан таъминланмаяпти, уларнинг кўпчилиги ўз касбига мансуб бўлмаган ишларга қўйиляпти. Натижада олган бой тажрибаси беҳудага кетяпти. Бунга қатъий барҳам бериш керак. Колхозлар, совхозларнинг қанчадан-қанча маблағи сарфланиб ўқитилган, малакаси оширилган сигир соғувчилар ўз соҳасида ишлашлари, сут етиштиришни кўпайтиришга қўлидан келган ҳиссасини қўшишлари керак.

Давлатимиз чорвадорларнинг ишини енгиллатиш учун ҳамма нарсани етказиб беряпти. Кўплаб сут соғиш машиналари, ем-хашак ўриш, тайёрлаш, чорва молларга етказиб бериш агрегатлари оляпмиз. Ҳатто сигирхоналар, бузоқхоналарни тозалайдиган агрегатларимиз бор. Бу машиналар ва агрегатларни тайёрлаш учун давлатимиз катта маблағ сарфлайди, азамат ишчиларимиз заводларда пешана тери тўкиб ишлайди. Лекин улар колхозлар ва совхозларга келтирилгач, вақтида сут-товар фермаларига ўрнатилиб, ишга туширилмаяпти, ёзда офтобда, қишда қор-ёмғир остида қолиб ишдан чиқяпти. Хўжаликларга келтирилган машиналар ва агрегатлар тўла ишга туширилиши, чорвадорларнинг меҳнатини енгиллатиши, маҳсулотни кўпайтиришга хизмат қилдирилиши керак. «Тандем» сут соғиш агрегатини кенгроқ қўллашни маслаҳат бераман.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми ҳужжатларида чорвачиликни тараққий эттириш, маҳсулот миқдорини ошириш учун озуқа, озуқа ва яна озуқа кераклиги алоҳида қайд қилинди. Бу жуда тўғри ва ўз вақтида қўйилган масаладир. Мустаҳкам озуқа базасининг яратилиши маҳсулот мўл-кўллигига замин яратилди деган гап. Сут-товар фермаларининг рентабелликка ўтиши ҳам кўп жиҳатдан шунга боғлиқ. Шундай экан, **ҳар бир хўжаликда беда, пичан, маккажўхори, оқжўхори, кунгабоқар, лавлаги ва бошқа озуқабоп экинлар майдонини кенгайтиришимиз, ҳосилдорлигини оширишимиз керак. Бир йилда бир ярим-икки йилга етадиган ем-хашак жамғариш учун кураш бутун жамоатчиликнинг бурчига айланмоғи зарур.**

Биз ҳар йили қишлов учун 4 минг тонна маккажўхори силоси, минг тонна беда пичани, 1200 тонна лавлаги, 1200 тонна концентрат тайёрлаб қўямиз.

Сигирлар ва бузоқлар парваришида эгасизликка барҳам бериш фурсати етди. Айрим жойларда сигирларни бугун сигир соғувчи соғса, эртага унинг қизи ёки келини соғади, орадан уч-тўрт кун ўтгач яна бошқа кишига топширилади. Бу билан сигирлар чалғитиб қўйилади. Ўз эгасининг парвариши ва соғишига кўниккан сигирлар бошқа кишини ёқтирмайди. Сутнинг камайиб кетиш бойиси шунда.

МЕНИМЧА, сигирларни эгаларига доимий қилиб биркитиб қўйиш керак. Сигир соғувчилар эса ўзларига содиқ шогирдлар тайёрласин. Сигирларнинг ёнига устоз билан шогирддан бошқа киши йўламасин. Кези келганда шуни ҳам айтиш кераккки, жойларда ёшлардан сигир соғувчи шогирдлар тайёрлаш жуда суст боряпти. Ваҳолонки сигирлар сони йилдан-йилга кўпаяпти, бундан кейин ҳам кўпаяверади. Шундай бўлгач, ҳар бир хўжаликда ўнинчи синфни битирган қиз-йигитлардан камида 25-30 шогирд тайёрлаш фурсати етди.

Мен яна бир муҳим масалага тўхталмоқчиман. Базамизда ташкил қилинган сигир соғувчиларнинг малакасини ошириш курси яхши натижа беряпти. Шу асосда республика миқёсида ёки областлараро ферма мудирлари, бригадирлари, ем-хашак тайёрлаш бригадаларининг аъзолари учун ҳам малака ошириш, тажриба алмашиш курслари очиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Улар ёрдамга муҳтож, ишни нимадан бошлаб, нима билан якунлашни билмай юрганлари ҳам кўп. Тингловчиларга фермада меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш, иқтисодий темада лекциялар ўқилса, маслаҳатлар берилса, фойдадан ҳоли бўлмас эди.

Бузоқларни парваришлаш, сигирларнинг зотини яхшилаш тўғрисида кўп гапириляпти-ю оз иш қилиняпти. Зотдор сигирларнинг бузоқлари турли баҳоналар билан гўштга топшириб юборилияпти ёки хўжаликларнинг ички эҳтиёжи учун сўйиляпти. Менимча, урғочи бузоқларни гўштга сўйишни бутунлай тақиқлаш зарур. Шунингдек, бўғоз сигирларни гўштга топширишни маън этиш керак. Акс ҳолда туёқ сонининг кўпайиши қийин бўлади.

Ниҳоят, чорва моллар туёқ сонини кўпайтириш, маҳсулдорлигини оширишда зоотехниклар, ветеринария врачлари, фельдшерларнинг роли ва масъулиятини ошириш керак. Мутахассисларимизнинг кўпчилиги сводка тўпловчи идора ходимига айланиб қоляпти, фан-техника ютуқлари, илғор тажрибаларни ҳаётга татбиқ этишда ташаббус кўрсатмаяпти. Янгилик кашф этиш қўлидан келмайдиган кишилар ҳам йўқ эмас. Менимча сут-товар фермаларини ижодий лабораторияга айлантириш керак. Бу ишда мутахассислар байроқдор бўлишлари лозим.

1970 йил — юбилей йили. Совет халқи ва бутун дунёдаги прогрессив инсоният доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини зўр тантана билан нишонлади. Бошқа касб эгалари каби чорвадорларимиз ҳам юбилейга муносиб туҳфалар билан келдилар. Эндиги вазифа бутун куч-ғайратни сарф этиб чорвачиликни тараққий эттириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, қишловга пухта тараддуд кўриш юзасидан зиммага олинган социалистик мажбуриятларни ошириб бажаришдан иборат. Бу КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларига амалий жавобимиз бўлади.

Ўзбекистон чорвачилик институти «Красный водопад» экспериментал базаси.

> *КПСС Марказий Комитетининг Пленуми колхозчиларни, совхоз ишчиларини, қишлоқ хўжалик мутахассисларини қишлоқ хўжалигини ривожлантириш планларини муваффақиятли суратда тўла ва ошириб бажариш учун мусобақани янада кенг авж олдиришга даъват этади.*
>
> (КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРИДАН).

Суратда: Анастасия Чудная боқимидаги сигирлар фермасини кўриб турибсиз. Донгдор соғувчи бу сигирларнинг ҳар бошидан 3400-3500 литр серқаймоқ сут соғиб оляпти.

И. Глауберзон фотоси.

Планетамизда

БУГУН — ЧАД МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИ

АФРИКА МАРКАЗИДАГИ РЕСПУБЛИКА

Ливия пойтахти Триполидан Форт-Ламига учсангиз, самолёт қаноти остида бир неча соатгача Саҳрои Кабирнинг қовжираб ётган қумлоқларидан бошқа нарсани кўрмайсиз. Саҳро кетидан Африканинг жазирама офтоби жизғанак қилган аянчли даштлар бошланади. Кўз илғамас бепоён саванналар орасида беҳосдан Чад кўлининг кўзни қамаштирувчи манзараси пайдо бўлади. Узоқ учиш ва бир хил кўринишлардан толиққан йўловчилар яна жонланиб кетадилар.

Африкаликлар кўпдан-кўп афсоналар тўқиган Чад кўли қора танлилар қитъасининг қоқ марказида жойлашган. Бу район Судан билан Саҳрои Кабир ўртасидаги, Ливия билан Нигер дарёси ҳавзаси ўртасидаги чорраҳада — чинакам Африка чорраҳасида жойлашган. Бу ерда турли тилларда гаплашувчи 150 қабила яшайди. Мамлакатнинг номи ҳам шу кўлдан олиниб, Чад республикаси деб аталган.

Шу йил 11 августда Африкадаги ана шу давлат мустақил деб эълон қилинган кунга ўн йил тўлади. 1960 йилда Чад орзиқиб кутилган озодликка эришган пайтда ёш республикага мустамлакачилардан қашшоқлик, ёппасига саводсизлик, қолоқлик, заиф экономика ва фақат бир хил экин етиштирувчи қишлоқ хўжалиги мерос бўлиб қолган эди. 3,5 миллион аҳоли яшайдиган мамлакатда атиги икки африкалик врач бор эди. Гарчи Чад территорияси Франция, Англия ва Испания давлатларининг жами территориясига тенг келса ҳам, мустақиллик эълон қилинган пайтда бу ерда атиги уч километр асфальт йўл бор эди.

Шундай қилиб, ёш республика ҳамма ишни аввал бошдан бошлашга мажбур бўлди. Миллий масала жуда қалтис бир тарзда ўртага қўйилганлиги ҳам иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал қилишни қийинлаштирди. Мустамлакачилар сунъий равишда ўрнатган давлат чегаралари, бунинг натижасида бир халқнинг кўпинча икки ёки бир неча қўшни давлатлар территориясида яшашга маҳкум бўлганлиги, қабилавий ва диний адоват миллий қурилиш йўлида жуда кўп қийинчиликларни келтириб чиқарди.

Ана шу қийинчиликларга қарамай, Чад халқи мустақиллик эълон қилингандан кейин ўтган 10 йил мобайнида ҳаётнинг ҳамма соҳаларида дуруст муваффақиятларга эришди. Чад — аҳолисининг 90 процентидан кўпи қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчи аграр мамлакат. Асосий қишлоқ хўжалик экини — пахта унинг чет элларга чиқариб сотадиган маҳсулотининг 80 процентини ташкил қилади. Шу сабабли Чад ҳукумати қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга муҳим аҳамият бермоқда.

Франсуа Томбалбай ҳукуматининг иқтисодий ва маданий қолоқликни тугатишга, мустақилликни мустаҳкамлашга қаратилган сиёсати республикани ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган биринчи беш йиллик планида ўз ифодасини топди. Мамлакатнинг ип-газламага бўлган асосий эҳтиёжини қондирувчи тўқимачилик комбинати, пойафзал фабрикалари, ун комбинати, қанд ва кўн заводлари қурилди. Планга биноан, гўшт комбинати ва транспорт учун холодильник ускуналари тайёрлаб берувчи цех қуриш кўзда тутилмоқда.

Шу йил январида Чаднинг иқтисодий пойтахти Форт-Аршамбо шаҳрида 300 ўринли замонавий госпитал очилди. Жўж-сара дарёсига қурилган автомобиль ўтувчи янги кўприкдан транспорт қатнови бошланди. Бу 320 метрлик темирбетон кўприк-мамлакатнинг ғарби, жануби ва шарқини туташтирувчи 2 минг километрлик янги қурилаётган магистралнинг бир қисми эди.

Мустамлака ҳукмронлиги йилларида Чадда битта ҳам ўрта мактаб йўқ эди, бошланғич мактабларда эса атиги 50 бола ўқир эди. Ҳозир мамлакатнинг бошланғич мактабларида 200 минг бола таълим олмоқда. Ўқитувчилар, транспорт, алоқа, савдо, қишлоқ хўжалиги соҳасида ишловчи мутахассислар тайёрловчи ўқув юртлари очилди.

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар миллий экономикани ривожлантиришда ва малакали мутахассислар тайёрлашда Чадга катта ёрдам бермоқдалар. СССР олий ва ўрта ўқув юртларида 10 га яқин ёш чадликлар таълим олмоқда. Ёш Африка республикасида совет врачлари ва муаллимлари меҳнат қилмоқдалар. Улар медицина марказларида ишламоқдалар, лицейларда ва коллежларда дарс бермоқдалар.

СССР билан Чад республикаси ўртасида ўзаро манфаатдорликка асосланган иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисида яқинда имзоланган битим муҳим аҳамиятга эга. Шу битимга мувофиқ мамлакатимиз медицина билим юртини қуришда республикага ёрдам беради, йўл ускуналари етказиб беради. Шунингдек Чадга геологлар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари юборади. Совет Иттифоқи Чаддан биринчи галда маҳаллий ишлаб чиқариш маҳсулотлари олади.

В. ПОЛИКАРПОВ.
(ТАСС).

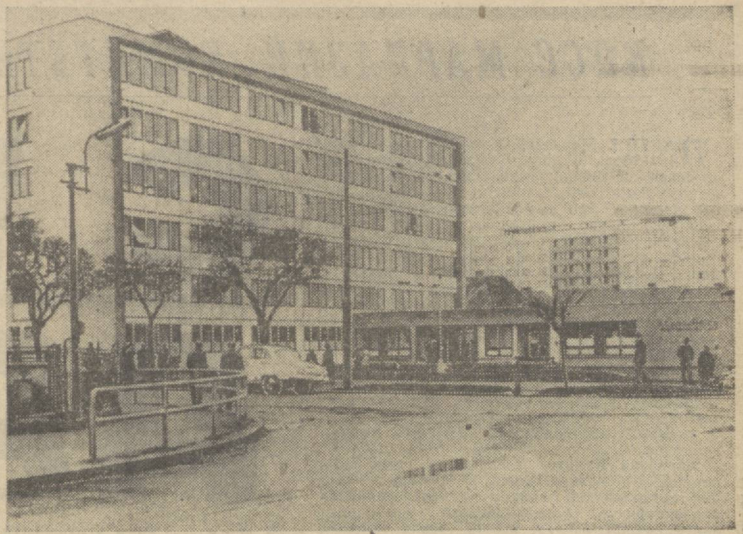

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Партия ва ҳукумат меҳнаткашлар саломатлигига катта ғамхўрлик қилмоқда. Соғлиқни сақлаш ва медицина хизмати тараққиётининг даражаси жиҳатидан Чехословакия жаҳондаги энг илғор мамлакатлардан биридир. Шаҳар ва қишлоқларда янги поликлиника, касалхоналар тикланиб, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланмоқда. Суратда: Пльзень шаҳридаги янги поликлиника.

ЧТК—ТАСС фотоси.

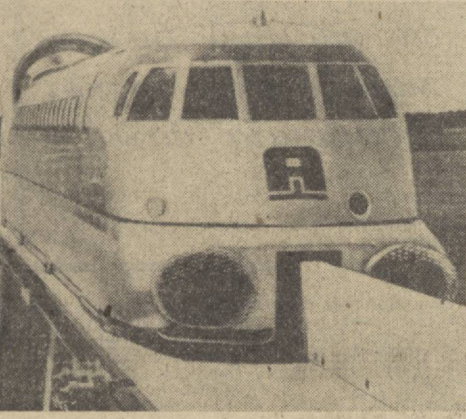

ФРАНЦИЯ Орлеандан 15 километр нарида «Аэропоезд» синовдан ўтказилди. У яқинда Париж билан Орлеан ўртасида қатнай бошлайди. 80 кишига мўлжалланган бу поезд соатига 250 километр тезликда юради. Суратда: «Аэропоезд» йўлда.
Кейстон — ТАСС фотоси.

ИШСИЗЛИКНИНГ РЕКОРД ДАРАЖАСИГА ЕТИЛДИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Америка меҳнаткашлари республикачилар ҳукуматининг иқтисодий сиёсати учун хун тўлашга мажбур бўлмоқдалар.

Мамлакатдаги ишсизлик тўхтовсиз кучайиб бормоқда. Меҳнат министрлигининг расмий маълумотларига кўра, июль ойида мамлакатдаги ишсизлар сони 4,5 миллион кишига етди ва ҳамма ишчи кучининг 5 процентини ташкил қилди. Бу рақам кейинги беш йил ичидаги рекорд кўрсаткичдир.

Мамлакатда ишчилар ишдан бўшатилаётган бир вақтда нарх-наво ошмоқда ва реал иш ҳақи камайиб бормоқда. Чунончи, июль ойида ҳафталик иш ҳақининг харид қуввати 1969 йил июлидагига қараганда 1,7 процент кам бўлган.

ИБТИДОИЙ ОДАМ ҒОРЛАРИНИНГ СИРИ

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

Ўзбек археологлари мамлакатимиз территориясидаги палеолит даврининг энг катта маконларидан бири — Обираҳмат ғоридан қазиб топган меҳнат тош қуроллари ишлаб чиқарувчи устахонада ибтидоий одам бундан салкам 40 минг йил илгари ишлаган.

Олимлар ғорнинг марказий қисмидаги маданий қатламлардан бирини очиб, гўё ҳозиргина қолдириб кетилгандек тош буюмларни топдилар. Уларнинг марказида кремнийли оҳак тош парчасидан махсус тайёрланган танавор тош топилдики, қадимги одам тухумсимон тош-чўкич ёрдамидан шундан ясси парчалар ва пластиналар кўчириб олган. Бирмунча вақт илгари ана шу ғорда ўтказилган қазишмалар чоғида ҳам шу хилдаги чўкич топилган эди.

— Бунақанги омад келиши жуда оз бўлади,— дейди Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих ва археология институтининг илмий ходими Рустам Сулаймонов. — Топилган бу нарсалар ибтидоий одам меҳнат қуролларини қай тахлитда тайёрлаганлигини тиклашга имкон берадики, унинг фан учун катта аҳамияти бор.

Обираҳмат ғори Тошкентдан тахминан 100 километр нарида Кўксув тизма тоғининг ён бағрида денгиз юзидан 1250 метр баландликда жойлашган. Бундан бир неча йил аввал «Бурчмулла» совхозининг асаларичиси Урумбой Жўматов шу ғорни очишда олимларга ёрдам берди. Ғор оҳак тошли қояда ўйилган чиғаноқсимон токчага ўхшайди. Ғорнинг бўйи 12 метр, эни 21 метрга боради.

Қадимги одамлар макон учун ғоятда хушманзара жойларни танлашган. Бу ғордан ҳам тоғ водийсининг манзараси кўриниб туради. Ибтидоий одамлар замонида шу тоғ ёнбағирларида эчкилар подаси, бошқа ёввойи ҳайвонларнинг катта-катта подалари ўтлаб юрган. Ғор ёнидаги қоя орасидан оқиб тушувчи жуда тотли булоқ суви бундан 40 минг йил аввал ҳам бўлган.

Яқинда вафот қилган машҳур совет антропологи ва археологи М. М. Герасимов шу ғордаги дастлабки қазишмаларга раҳбарлик қилган эди. Ҳозир бу ердаги қазишмаларни М. М. Герасимовнинг шогирди Рустам Сулаймонов давом эттирмоқда.

Археологлар ғорнинг тубида қазиб очган маданий ётқизиқ қалинлиги 10 метрга боради. Олимлар уни 21 та маданий қатламга ажратишди. Шу ётқизиқларга қараб неандерталь одамнинг ҳозирги одам типига қандай ўтиб борганлигини секин-аста кузатиш мумкин. Фанга маълум бўлган жаҳондаги бундай маконлар бармоқ билан санарлидир.

Ғорнинг қуйи қатламларидан топилган нарсалар ривожланган мустьер маданиятидан далолат беради. Дастлабки қатламларида энг қадимги юқори полит маданиятларидан биридаги одам фаолиятининг излари топилмоқда. Бу ердаги қуйи қатламдан юқори қатламга ўтишда ёввойи одам — неандерталнинг ҳозирги замон онгли типдаги одамга бирмунча секин ўтиб борганлиги кузатилади.

Ҳозирча ғордаги маданий қатламлар ҳажмининг бешдан биригина текшириб чиқилди. Аммо шунинг ўзи ҳам жами вазни салкам бир тоннага борадиган минг-минглаб археологик топилдиқлар берди. Булар асосан меҳнат тош қуролларидир. Шу билан бирга суякдан ишланган қуроллар ҳам бор.

Обираҳмат ғоридаги қазишма ишлари давом эттирилмоқда. Ибтидоий одам яшаган бу ғор кўп минг йил мобайнида уларга макон бўлишдан ташқари, меҳнат тош қуроллари ишлаб чиқариладиган жой вазифасини ҳам ўтаган. Бу ноёб палеолит маконининг ўрганилишидан фан кўп янгиликлар оладиган кўринади. Қалин маданий қатламларда ибтидоий одам суяклари ҳам бўлиши мумкин деб тахмин қилинмоқда.

А. ЕРШОВ,
ЎзТАГ махсус мухбири. Обираҳмат ғори, Тошкент области.

Футбол. КУБОК МОСКВАЛИКЛАРДА

Ўтган шанба — Бутуниттифоқ физкультурачилар куни мамлакат Кубоги учун финал ўйини бўлди. Ҳар йили байрамда биллур соврин учун курашнинг ҳал қилувчи финал қисмини ўтказиш анъанага айланган. Бу сафар командалар совриндор бўлиш иштиёқида 29 марта ўзаро куч синашдилар.

Кубокни қўлга киритиш осон эмас. Фақат энг кучли футбол коллективларигина финалгача бўлган йўлни босиб ўтадилар. Ҳозиргача тўққиз командага СССР Кубоги эгаси деган фахрий ном насиб этган. Бунга биринчи марта 1936 йили пойтахт темир йўлчилари эришган эдилар. Командалардан «Спартак» энг кўп — саккиз марта кубокни қўлга киритган бўлса, пойтахт армиячилари билан автозаводчилари тўрт марта, москвалик ҳамда киевлик динамочилар уч марта эгаллашган. Соврин «Шахтёр» ва Москванинг «Локомотив» командаси футболчиларига икки сафар насиб этган. «Зенит» ҳамда «Карпат» командаси ўйинчилари бўлса бир галгина кубок эгаси бўлишган холос.

СССР Кубоги учун май ойидан бошланган кураш ниҳоясига етди. Қийин футбол жангларида ғолибларнинг ғолиби бўлиб финалга етиб келишни фақат пойтахт ва тбилисилик динамочиларгина уддалашди.

Кубок ўйинларида мудофаа билан чекланиш ёки дуранг натижага рози бўлиш ярамайди. Бу ўйинда ғолибликни фақат ғалаба ҳал қилиб беради. Буни яхши билган рақиблар ўйин бошиданоқ ҳужумкорликка куч бердилар. Гарчи ҳисоб очилмаган бўлса-да, дарвозани биринчи бўлиб нишонга олишни грузин ўйинчилари бошлаб бердилар. Шундан кейин москваликлар ўйинни жонлантириб юборишди. 17-минутда учрашувни бошқараётган олмаоталик судья В. Толчинский меҳмонлар хатоси билан жарима тўпи белгилайди. Тўпни Маслов ўнг қанотга — Эштрековга оширади ва у Урушадзе дарвозасининг юқори бурчагини аниқ нишонга олиб, ҳисобни очишга эришади. Танаффусгача грузин футболчиларининг ҳисобни тенглаш учун уринишлари натижасиз қолди.

Учрашувнинг иккинчи қисмида пойтахт динамочилари ярим ҳимояни, грузинлар эса ҳимояни янги ўйинчилар билан мустаҳкамлашди. Ҳар икки томон навбатма-навбат ҳужумга ўтиб туришди. Лекин тбилисиликлар ҳисобни тенглаштириб олиш мумкин бўлган қулай имкониятларни бой бердилар. Бундан фойдаланган москваликлар эса ташаббусни қўлга олиб, 62-минутда Еврюжихин киритган тўп билан ғалабани мустаҳкамлайдилар. Ниҳоят 68-минутда Хинчикгашвили команда ҳужумини охирига етказади. У зарб билан тепган тўп Яшинни догда қолдириб, тўрга урилади: ҳисоб — 2:1. Командаларнинг ҳисобни ўзгартиш учун қилган уринишлари фойда бермади. Ғалаба пойтахтликлар томонида қолди.

Мухлисларнинг олқишлари янграб турган стадионда СССР футбол федерациясининг раиси А. Гранаткин мамлакат Кубоги — биллур совринни ғолиб команда капитанига топширади. Шундай қилиб Москванинг «Динамо» командаси футболчилари тўртинчи марта совриндор бўлишга муваффақ бўлдилар.

Ҳ. НОСИРОВ.

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

Бугунги кунда Миср икки фронтда жанг олиб боряпти. Бирида ўз шарафи ва ҳуқуқи учун бўлса, иккинчисида ҳаёт учун курашяпти. Сувайш канали зонасида ҳамма гап равшан — олдинда Миср тупроғини босиб олган душман турибди. Мамлакат ичкарисида ҳам мақсад аниққа ўхшайди. Бироқ ҳар куни янги масала кўндаланг бўлиб чиқади. Иккинчи жанг — бу ички фронт, энг аввало экономика учун курашдир.

Қадимий Миср тупроғининг бугунги куни чинакамига оғир шароитда ўтмоқда. Сувайш, Исмоилия, Порт-Саид устида тўплар гумбирлайди. Искандариянинг кўриниши ташвишли. Қоҳира эса бутун чироқларини ўчириб, душман ҳаракатини диққат билан кузатмоқда. Сувайш каналининг шарқига чиқиб олган Исроил босқинчилари Бирлашган Араб Республикасига қарши иғвогарлик қилишни давом эттирмоқдалар.

Миср антиимпериалистик революцияни амалга оширган биринчи араб мамлакати бўлди. Бирлашган Араб Республикаси мустақил сиёсат юритиб халқаро майдонда катта обрў қозонди. Айниқса СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик алоқалари ўрнатганидан сўнг БАР империализмнинг ҳар қандай хуружларига қарши курашиш ва миллий экономикани кенг ривожлантириш имконига эга бўлди.

Революциядан сўнг ўтган 18 йил Миср халқига кўп нарса берди. Оддий меҳнаткаш ўзини мамлакатининг тенг ҳуқуқли граждани эканини биринчи бор ҳис қилди. Айниқса сўнгги икки йил ичида мисрлик оддий ишчилар, феллоҳлар ўз тақдирларининг хўжайини эканини, мамлакатлари ва халқларининг келажаги ўзларига боғлиқ эканини жуда яхши тушуниб олдилар.

Миср халқи 1967 йилги ҳарбий муваффақиятсизликнинг мусибатини мардонавор енгиш учун ўзида куч топа олди. Президент Носир бошлиқ БАР раҳбарлари рўй берган ҳодисадан тўғри хулоса чиқариб, армияни қайта тузиш, мамлакат мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун зарур тадбирларни белгилади.

Бирлашган Араб Республикаси Яқин Шарқдаги тангликни уруш йўли билан эмас, балки сиёсий воситалар ёрдамида ҳал қилишни ёқлаб чиқмоқда. У Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги Исроил қўшинларини босиб олинган араб ерларидан олиб чиқиб кетиш тўғрисидаги резолюциясини қўллаб-қувватламоқда.

Агар дунё харитасига назар солсак, Бирлашган Араб Республикаси анча катта майдонни — деярли миллион квадрат километрни эгаллаб турганини кўрамиз. Бу Францияга икки баробар келади. 32 миллион аҳолиси бўлган мамлакат учун бу ер учдалик оз эмас. Лекин ҳамма гап шундаки, фақат Нил воҳасигина яшаш учун яроқлидир. Бу ернинг иқлим шароити қишлоқ хўжалиги учун жуда қулай, йилига икки, ҳатто уч марта ҳам ҳосил олиш мумкин.

Бирлашган Араб Республикасининг ер ислоҳоти икки босқични ўтди, ҳозир учинчи босқич амалга оширилмоқда. Қурилган қатор чора-тадбирлар хусусий мулк ҳисобланган ерларни жон бошига 100 феддан (1 феддан — 0,4 гектар)гача қисқартирди. Заминдорлар қўлидаги ортиқча ерлар ва янги ўзлаштирилган ерлар камбағалларга бўлиб берилди. Сўнгги 15 йил ичида 804 минг феддан ер 420 минг оилага тақсимланди. Ҳозир амалга оширилаётган ер ислоҳотининг учинчи босқичи ерни жон бошига 50 ва оилага 100 феддангача қисқартирди. Натижада 10 минг Миср заминдоридан 450 минг феддан ҳосилдор ерлар тортиб олинди. Бу эса араб халқининг равнақи учун катта имкониятлар очиб берди.

Саноатдаги давлат сектори 12 процентга юксалди. Айниқса нефть ва электр қуввати олиш соҳасида катта муваффақиятларга эришилди. Хусусий сектордаги саноат маҳсулотининг ҳажми 1969 йилда 10 процентга яқин ошди. Бирлашган Араб Республикасининг иқтисодий аҳволи ҳозир 1967 йилги агрессия давридагига қараганда анча яхшиланди. Янги завод ва фабрикалар қурилишига катта маблағ ажратилмоқда.

Сўнгги икки йил мобайнида БАР совет мутахассислари ёрдамида мамлакат жанубида бой нефть конларини қидириб топди. Тахминларга қараганда яқин йиллар ичида Миср нефть қазиб олувчи энг илғор мамлакатлар қаторига чиқиб олади.

Шунга қарамай Бирлашган Араб Республикаси кўпгина иқтисодий қийинчиликларга дуч келмоқда. Мамлакатнинг кўпгина корхоналари хом ашё билан тўлиқ таъминланмаяпти. Мисрда чиқарилаётган маҳсулотнинг таннархи ҳали ҳам қимматга тушмоқда. Бунинг устига ишчиларни иш билан таъминлаш проблемаси тўла ҳал қилинганича йўқ.

Исроил агрессиясининг халқ бошига солган ташвиши мамлакат бюджетида яққол кўринмоқда. Бу йил мудофаага 550 миллион фунт, янги саноат корхоналари қурилишига 108 миллион фунт, халқ хўжалигини ривожлантириш учун эса атиги 350 миллион фунт ажратилди. Маълум қийинчиликлар тинч эҳтиёжлар учун ажратиладиган маблағни анча камайтирди. Лекин айни пайтда ички резервлардан юксалишнинг янги манбаларини қидириб топишга ҳам ундади. Шундай манбалар топилди ҳам. Сўнгги бир ярим йил ичида саноат ва қишлоқ хўжалиги урушгача бўлган даврга нисбатан анча жадал ривожланмоқда. Масалан, ўтган йили Мисрда пахта ва шолидан энг кўп ҳосил олинди, саноат ишлаб чиқариши рекорд даражага кўтарилди. Экспорт анча ошди. Бу эса мамлакатда камчил бўлган ун, шакар, гўшт сотиб олишни таъминлади. Асвон ГЭСи қурилиши тугалланяпти. Унинг ишга тушган агрегати 175 минг киловатт ток беряпти.

БАР ҳукумати меҳнаткашларга катта ҳуқуқлар берди. Эндиликда меҳнаткашлар мамлакатнинг сиёсий ҳаётида катта роль ўйнамоқда. 1962 йилги қонунга мувофиқ ишчи ва деҳқонларнинг вакиллари БАР Миллий мажлиси ва Араб социалистик союзи конгрессидан тортиб, барча сиёсий органларга ўтказилаётган сайловларда камида 50 процент ўринни эгаллашмоқда.

Революция меҳнаткашларга нима берганлиги ҳақида гап борар экан, республиканинг социал таъминот соҳасидаги ютуқлари тўғрисида тўхталмасдан ўтиб бўлмайди. Ишчилар ишсиз қолганларида ёки ишлаб чиқаришда жароҳатланганларида ёрдам олиш ҳуқуқига, шунингдек пенсия билан таъминланиш ҳуқуқига эгадирлар. Бепул медицина хизмати кўрсатиш қонуни амалга оширилмоқда. Бугун Бирлашган Араб Республикасида таълим олиш, жумладан, олий таълим ҳам ҳамма учун бепулдир.

Ҳукумат уй-жой қурилишига катта аҳамият бермоқда. Революциядан сўнгги йилларда ишчилар учун юз минглаб уйлар қуриб берилди. Ҳозирги кунда йирик саноат объектларини қуриш меҳнаткашлар учун уй-жойлар қуриш билан бирга қўшиб олиб борилмоқда.

Миср халқи Совет Иттифоқининг кўрсатаётган беғараз ёрдамини юксак баҳолайди. Яқинда Москвада Президент Носир ва Совет раҳбарлари ўртасида бўлиб ўтган музокаралар вақтида қабул қилинган Қўшма ахборотда таъкидланишича, ҳар иккала томон ҳам Совет Иттифоқи билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасида қардошларча ҳамкорликни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш истагини билдирдилар.

Бизнинг бирдан бир истагимиз Бирлашган Араб Республикаси халқини ва бошқа араб мамлакатлари халқларини мустақил ҳаёт қураётган халқлар сифатида кўришдир. Биз бу соҳада уларга ҳамиша ёрдам бериб келдик ва ёрдам бераверамиз.

Евг. БЛОК.
«Совет Ўзбекистони» халқаро шарҳловчиси, доцент.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 13.00 — Кундузги кўрсатувлари. 18.25 — ТОШКЕНТ. **Рус тилида:** 18.30 — «АХБОРОТ», 18.45 — Кичкинтойлар учун эртаклар. 19.15 — Телеспектакль. **Ўзбек тилида:** 20.05 — «АХБОРОТ», 20.20 — Давр мадҳи шоирлар назмида. 20.40 — Музикали кинокомедия. 21.40 — Қишлоқ хўжалик бўлимлари университети. 22.10 — Янгиликлар. 22.15 — Бадиий фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 20.00 — Программа. 20.05 — Янгиликлар. 20.15 Телеочерк. 20.45 — Концерт. 21.00 — Янгиликлар. 21.05 — «Юлдузча порлайди». 21.30 — КПСС XXIV СЪЕЗДИ ОЛДИДАН. 22.00 — «Очилган қўриқ» (2-серияси). 23.35 — «ВАҚТ».

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 20.00 — Жаҳоннинг машҳур ижрочилари. 20.40 — Бадиий фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 11/VIII да **Чио-Чио-Сан,** 12/VIII да **Корсар,** 13/VIII да **Трубадур.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/VIII да **Улимдан кучли,** 12/VIII да **Парвона,** 13/VIII да **Олтин девор.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Баҳор сувлари — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — «ЧАЙКА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Жинояткор дунё профессори — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.45 ва 10.40 минутда бошланади).

Гул ва тош — «ФЕСТИВАЛЬ».
Баҳор сувлари — «ХИВА».
Умр — «РАКЕТА».

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА

Димитрис Псафас асари
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Ҳ. Ғулом таржимаси.**

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **М. Левиев музикаси**

12 АВГУСТДА ҚИШКИ БИНОДА

«ЁЛҒОНЧИ ДАРКОР»

Комедияси саҳнага қўйилади.

2 парда, 4 кўринишли музикали сатирик комедия.

Саҳнага қўювчи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Н. Островский номли Тошкент театр ва рассомлик санъати институтининг дипломанти Б. ИХТИЕРОВ.

Дирижёрлар — Н. ХАЛИЛОВ, Э. ТОШМАТОВ.
Рассом — Р. ТУМАНКОВ.
Режиссёр — С. РАҲИМЖОНОВ.
Концертмейстер — М. ФУРМАН.
Балетмейстер — О. НАЗРУЛЛАЕВ.
Кеч соат 8 яримда бошланади.
Билетлар сотилмоқда.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 33-65-45. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 331730. Совет қурилиши — 333253. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон — 48—85. Бухоро 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62, Самарқанд — 31—972. Термиз — 23—27. Урганч — 34—55. Гулистон — 22—09.

№ Г. — 186. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 14566.